

Γενιές Ανεξαρτησίας - Ο Μετά-Αποικιακός Άνθρωπος

Του Α. Παναγιώτου

Τι σημαίνει να είσαι Μετα-αποικιακός άνθρωπος; Τί σημαίνει να είσαι Κυπραίος που μεγάλωσε μετά το 1960; Η ΕΟΚΑ και η ΤΜΤ ήταν μνήμες - τα μάθαμε στο σχολείο, τα ακούσαμε στις γειτονιές, στα σπίτια. Όσοι κοντεύουν τα 40 ίσως να θυμούνται κάποιες φωνές, κάποιες διαδηλώσεις ανάμικτες με αξεπέραστα οιδιπόδεια και όλες τις αναστολές και ενοχές που επιφυλάσσει μια πατριαρχική- παραδοσιακή κοινωνία στα παιδιά που μεγαλώνουν. Μεγαλώσαμε χωρίς να μάθουμε την ιστορία της χώρας μας. Μάθαμε την ιστορία που έγραφαν οι εθνικιστές - που όπως πάντα λιβάνιζαν τα γένια τους. Πέρασαν χρόνια για να ανακαλύψουμε ότι η ΕΟΚΑ (και η ΤΜΤ για τους Τουρκοκύπριους) ήταν ένα επεισόδιο - άντε μια φάση - ενός μεγαλύτερου αντι-αποικιακού κινήματος. Συγκινηθήκαμε από τη θυσία του Αυξεντίου και του Μάτση για να ζήσουμε στο πετσί μας την εξουσία και το κράτος που έφτιαξαν στο όνομα τους οι καπετάνιοι της ΕΟΚΑ. Τα σχολεία της Ελληνοχριστιανικής παιδείας, το καψόνι και τον εξευτελισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας στο στρατό, την υπεροψία των καλαμαράδων αξιωματικών, το φασισμό των γριβικών της ΕΟΚΑ Β.

Παρακολουθήσαμε την ιστορία να εξελίσσεται μπροστά στα έκπληκτα παιδικά μας μάτια. Οι "φασαρίες" του 63. Οι μεγάλοι μιλούσαν για σφαγές, για Έλληνες και Τούρκους μασκοφόρους. Ύστερα έγιναν οι βομβαρδισμοί. Ήρθε η Μεραρχία. Και ο Γρίβας. Κανένας δεν ήξερε πια τι ήθελαν οι μεγάλοι. Χτες ήθελαν ένωση. Σήμερα έβριζαν τους καλαμαράδες.

Εμείς οι μτσιοί, χωριζόμαστε, στις γειτονιές τζιαι επαίζαμε πόλεμο. Στα χωρκά έφτιαχναν "στρατό". Εμφανίστηκαν όπλα στα σπίτια. Ύστερα έγινε κάποιο πραξικόπημα στην Ελλάδα... η Ελλάδα... τι ήταν η Ελλάδα και αυτή η μανία με την Ένωση που φαινόταν να απασχολεί τόσο τους δασκάλους; Η Ελλάδα έμοιαζε με εκείνο το δικέφαλο πουλί που είχαν τα βιβλία της Ιστορίας για το Βυζάντιο. Το ένα κεφάλι ήταν μια μυθολογική φιγούρα - γενναίοι (Σπαρτιάτες)ελεύθεροι (Αθηναίοι) κατακτητές του κόσμου (Μακεδόνες) μυθικά πλούσιοι (όπως οι Αυτοκράτορες της Κωνσταντινούπολης)... μπροστά τους, εμείς, οι μτσιοί με τα κοντοπαντέλινα ξεχασμένοι σε ένα βράχο της Ανατολικής Μεσογείου, είμαστε απλά οι φτωχοί συγγενείς... Και ύστερα ήταν το άλλο κεφάλι. Ψεύτικο, μοχθηρό, που ήθελε να σκοτώσει το Μακάριο, να στείλει τους κομμουνιστές εξορία, να καταργήσει τη δημοκρατία, να χωρίσει την Κύπρο στα δυο...

Είμαστε παιδιά τότε... ώρες, ώρες απορούσαμε τι να σήμαινε η Ένωση...Θα έκτιζαν καμιά γέφυρα από τον Ακάμα μέχρι την Αθήνα ή θα έβαζαν βίτζι να τραβήξει την Κύπρο κοντά στην Αθήνα...; Μπορεί να είχαμε παιδικές ερμηνείες αλλά ξέραμε κάτι που οι μεγαλύτεροι δεν είχαν αντιληφθεί τις προηγούμενες δεκαετίες... Και πού να το αντιληφθούν οι άνθρωποι αφού ακόμα και η γεωγραφία είχε αλλάξει στα πλαίσια του εθνικού πυρετού; Στους χάρτες που κυκλοφορούσαν τότε η Κύπρος ήταν σε ένα κουτούϊ στο χάρτη της Ελλάδας. Εμείς όμως ξέραμε ότι η Κύπρος βρισκόταν στην Ανατολική Μεσόγειο. Και εδώ βρισκόταν και η ανωμαλία, έτσι και αλλιώς. Είμαστε μια γενιά που μεγάλωσε με το ράδιο και την τηλεόραση. Γι' αυτό και τα σχολικά φασιστικά παπαγαλίσματα τα βάζαμε από το ένα αυτί και τα βγάζαμε από το άλλο. Ξέραμε ότι υπήρχε ένας πολύ μεγάλος κόσμος εκεί έξω. Εκεί ανακαλύψαμε, αμυδρά ψηλαφώντας το απόφθεγμα του Ρέμπω "Η ζωή είναι αλλού".

Για μας, οι Άγγλοι ήταν φαντάσματα παρά κατακτητές... Τους βλέπαμε καμιά φορά στις βάσεις και ακούγαμε ότι οι "Αγγλοαμερικάνοι" ήθελαν να κόψουν την Κύπρο στα δυο και να δώσουν ένα κομμάτι στην Ελλάδα και ένα Τουρκία... Δεν τους θέλαμε...αλλά τα βράδυα ακούγαμε τον BFBS... τα ελάχιστα προγράμματα του ΡΙΚ τότε με αγγλικά τραγούδια... Τι επεισόδιο και αυτό το ΡΙΚ τότε... ένα εθνικά ορθό ίδρυμα όπως το Υπουργείο Παιδείας του Σπυριδάκη (του απερίγραπτου εκείνου κυρίου που είπε το αμίμητο "η Κύπρος δεν ανήκει στους Κυπρίους, ανήκει στον Ελληνισμό", τόσο μίσος πια για τους

ιθαγενείς;)... Η Κυπριακή γλώσσα ήταν εγκλωβισμένη σε ένα ημίωρο scetch κάθε Κυριακή... τα “λαϊκά”, (η σημερινή “εθνική μουσική”, Καζαντζίδης και Ρεμπέτικα) επίσης εγκλωβισμένα σ’ ένα ημίωρο - στο λαϊκό κομπολόι. Και εκείνη η ακατάσχετη προπαγάνδα για την Χούντα, το εθνικό κέντρο, τα έργα του Πατακού... τα βιβλία στο σχολείο με το πουλί της Χούντας... Ζούσαμε μια παράξενη κατοχή - την κατοχή αυτών που υποτίθεται μας απελευθέρωσαν... των Ελληνοχριστιανών εθνικιστών...

Ίσως αν ζούσαμε σε άλλες εποχές να μην μας ενοχλούσε... Αν μέναμε σε απομονωμένα χωρκά, αν μαθαίναμε μόνο αυτά που ήθελε η εξουσία, αν ... όμως όπως λέει και ο Αζίζ Νεσίν, τα πράγματα έτσι ήρθαν αλλά έτσι δεν θα πάνε για μας... Εμείς και όσοι γεννήθηκαν μετά την παγκόσμια αντι-αποικιακή Επανάσταση στα μέσα του 20ού αιώνα είχαμε μπλέξει τα μπούτια μας με τη μοίρα, με την Ιστορία... Είμαστε τα παιδιά της Επανάστασης, έτσι μας είπαν, και μας υποσχέθηκαν ελευθερία...

Ποιος θυμάται άλλωστε (πόσοι από μας είχαμε γεννηθεί τότε) τη “ΜΑΧΗ” του Σαμψών, τότε στις αρχές της δεκαετίας του '60 που έβγαине με πρωτοσέλιδα “Viva Fidel”. Ακούσαμε και μεις για το Fidel, για τον Che Guevara, για τους βιετκόγκ... Μαθαίναμε έξω απ' τα σχολεία.

Ζούσαμε, όπως ο μυθικός ήρωας του Salman Rushdie στους “Σατανικούς στίχους” τη δικτατορία των εθνικών ηρώων... Ιδού λοιπόν ο μεταποικιακός άνθρωπος: Ο άνθρωπος που ακολουθώντας το ίδιο το πνεύμα της αντι-αποικιακής εξέγερσης αρνείται να υποταχτεί στους νέους ντόπιους αφέντες. Ο άνθρωπος που δεν δέχεται στο όνομα της ιδεολογίας και της θυσίας του Αυξεντίου να καταπιέζεται από τους δήθεν (ή τους πραγματικούς) συντρόφους του. **Είμαστε η γενιά που απαίτησε να πάψει η ζωή να είναι αλλού.** Φάγαμε πρωινές φέτες ψωμιού και σούπα σε συσσίτια του ΟΗΕ αλλά ξέραμε ότι ο θαυμαστός κόσμος που έδειχνε το γυάλινο κουτί στο καφενείο του χωρκού (ή στο σπίτι όταν καταφέραμε να αγοράσουμε και μεις τηλεόραση) υπήρχε σ’ αυτόν τον πλανήτη. **Οι φαντασιώσεις μας κυμαίνονταν σε ένα παράξενο μήκος κύματος ανάμεσα στους βιετναμέζους αντάρτες και τους χίπιδες...** Εμείς, έστω και χωρίς να το καταλαβαίνουμε, δεν είμαστε πλέον οι ιθαγενείς που εγκλώβιστο αποικιακό (Βρεττανικό, Ελληνικό, Τούρκικο) βλέμμα στην υποανάπτυξη. Είμαστε Κύπριοι Πολίτες.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ '68

Το '68 μας άλλαξε τόσο ριζικά που ίσως μέχρι σήμερα να μην το καταλαβαίνουμε... Εκείνος ο παράξενος παπάς στον οποίο είχαν εναποθέσει οι μεγάλοι την ελπίδα για ελευθερία... Ο Μιχαλάκης από την Παναγιά, ο βοσκός... που είχε πάει έξω στον κόσμο και είχε γίνει ίσος με εκείνους τους μεγάλους που βλέπαμε στην τηλεόραση... Ο Μακάριος... ο εκλεκτός γιος μιας κρυφομητρικής κοινωνίας... άνοιξε την αυλαία της πραγματικής Κυπριακής Επανάστασης του 20ού αιώνα... Το εφικτό και το ευκταίο... δύσκολες λέξεις για μια βαθεία εμπειρία... Βαπτίζοντας και χαιρετίζοντας την “Ένωση” σαν ευκταίο, ο Μακάριος και η πλειοψηφία αποχαιρετούσε αυτή την δουλοπρεπή φαντασίωση που ταύτιζε την ελευθερία με την προσάρτηση στο κράτος των Αθηνών. Ο Μακάριος επέστρεφε δειλά στην πραγματικότητα - στο εφικτό. Στη γεωγραφία της Ανατολικής Μεσογείου, στην εμπειρία της Ανεξαρτησίας... στην πραγματικότητα ότι η Κύπρος δεν ήταν νησάκι ή μεγαλόνησος - αλλά χώρα.

Ξανάγιναν εκλογές στην Κύπρο τότε κι άρχισαν οι διακοινοτικές συνομιλίες. Οι εκλογές έγιναν μέσα στο ίδιο κλίμα τριτοκοσμικής υστερίας όπως το 1960. Μόνο που τότε οι ενωμένοι καπετάνιοι της ΕΟΚΑ δήλωναν απροκάλυπτα ότι αν έχαναν τις εκλογές “υπήρχαν και τα αυτόματα” ενώ το '68 οι καπετάνιοι που βολεύτηκαν στο κράτος ακόνιζαν τα μαχαίρια με τους καπετάνιους που δεν βολεύτηκαν. Σε σύγκριση με την τρομοκρατία, τις δολοφονίες και τις απειλές της περιόδου '58-62, η υστερία του '68 ήταν ήπια... Έπεσαν γιαούρτια και φωνές... Με ένα ειρωνικό τρόπο ο Μακάριος κέρδισε και τις 2 φορές σαν σύμβολο της Ανεξαρτησίας - το 1960 με το “ΝΕΝΙΚΗΚΑΜΕΝ” που

απέκλειε την Ένωση και το 1968 με το “Εφικτό” που νομιμοποιούσε την Ανεξαρτησία σαν την Ιστορικά αναγκαία πραγματικότητα.

Με διαφορετικούς Ιστορικούς συμμάχους όμως. Ενώ το 1960 ο Μακάριος του “NENIKHKAMEN” ήταν ο υποψήφιος της κεντροδεξιάς το '68 είχε γίνει ο λαϊκός ήρωας της κεντροαριστεράς. Οι μεμονωμένες φωνές των φιλελευθέρων αστών (του Κληρίδη το '60, του Ευδόκα το '68) και των προλεταρίων διανοουμένων (όπως ο Σέρβας) που μιλούσαν για τις βάσεις τουλάχιστον της Αστικής Δημοκρατίας είχαν πάρει δεύτερη θέση μπροστά στη σύγκρουση που ερχόταν... είχαμε μπει για καλά στην τροχιά του παγκόσμιου χρόνου... Ψυχρός πόλεμος, το NATO ήθελε την Κύπρο αβύθιστο αεροπλανοφόρο και το Μακαριακό - ανεξαρτησιακό κίνημα ταυτιζόταν με τους Άραβες και τους αδέσμευτους σε ένα παιχνίδι που έμοιαζε με ισορροπία στην κόψη του ξυραφιού...

Η Αριστερά παρά την τρομοκρατία και τα φακελώματα επέμενε να είναι η πιο μαζική πολιτική δύναμη, να διαδηλώνει ενάντια στις βάσεις, να υπάρχει... Ήταν τότε που ο Λυσσαρίδης και η ΕΔΕΚ, σαν το κόμμα “των ομάδων του γιατρού”, οργάνωνε εκδηλώσεις ενάντια στη Χούντα και δεχόταν τις επιθέσεις των εθνικοφρόνων...

Εμείς σαν παιδιά βλέπαμε και μεγαλώναμε... Ακούσαμε για κάποιον Λέλλο Δημητριάδη που είπε “Η Κύπρος για τους Κυπρίους” και ξεσήκωσε θύελλα αφορισμών... και εσύ να απορείς σε ποιον άλλο θα μπορούσε να ανήκει η Κύπρος; Η αντεπανάσταση ξεκίνησε γρήγορα... το εθνικό μέτωπο, η ΕΟΚΑ Β, ο Γρίβας, τα εθνικόφρονα σωματεία, οι σύνδεσμοι αγωνιστών... όλοι αυτοί, όπως λένε οι κοινωνιολόγοι, που ένοιωσαν να απειλείται η κοινωνική και ιδεολογική τους θέση από την Ανεξαρτησία... οι εκπρόσωποι της εθνικής δικτατορίας... Σε λίγο άρχισαν οι συγκρούσεις των ενόπλων... Μια βόμβα δεξιά μια βόμβα αριστερά... Και ο πρώτος νεκρός... ο Κόκος Φωτίου... Ξαναβγήκαμε στους δρόμους... για τον Μακάριο, για τον Γρίβα... για το μέλλον, για το παρελθόν... Οι μαθητές στην Κύπρο ήταν η νεολαία αφού η εθνική δικτατορία δεν μας άφησε να φτιάξουμε πανεπιστήμιο...

Η Ελλάδα σαν ιερή φαντασίωση απομακρυνόταν μέρα με τη μέρα... Όσοι την είδαν, σε μια σχολική εκδρομή, σαν φοιτητές, έπαθαν σοκ... Η Αθήνα ήταν μια καταθλιπτική φτωχόπολη... Τα ξερονήσια και ο μπάτσος στη γωνιά ήταν σκληρές πραγματικότητες γι' αυτούς που πίστευαν τις “λαοθάλασσες” που υποδέχονταν τον Πατάκκο στα “Ελληνικά επίκαιρα” που προβάλλονταν ανελεπώς στα σινεμά...

Η σύγκρουση στην Κύπρο, ήταν σύγκρουση Κυπρίων... Και ανάμεσα στις διαδηλώσεις για το Μακάριο και το Γρίβα άφηναν οι μεγαλύτεροι φαβορίτες ή μαλιά, φορούσαν παντελόνια καμπάνα, έφτιαχναν ροκ συγκροτήματα στο Βαρώσι και τη Λεμεσό... μπουάτ καλλιτεχνών... και ο Πασιαρδής απορούσε τότε με τους καλαμαράδες που ζητούσαν να “παραδοθούμε”... “δίχως λόγια και αντιρρήσεις και άλλα ανάλογα”: “Τέτοιους όρους ούτε οι Πέρσες στα χρόνια εκείνα τα σκληρά δεν έθεσαν με τέτοιο ύφος και απευθείας. Και ετούτοι, αδελφοί προς αδελφούς! Αθηναίοι προς Σαλαμιναίους! Ετσι πέρασαν μέρες μες την απειλή. Και βγήκε ο λαός στην αγορά και φώναξε. Κατέβηκαν απ' τα χωριά και τις πόλεις”.

Η ΓΕΝΙΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ - Η Γενιά του '70

Εκείνες τις μέρες του 72-74 τα πράγματα φαίνονταν να φτάνουν σε οριακά σημεία. Κάθε νέα δολοφονία της ΕΟΚΑ Β αυξάνανε τις χιλιάδες που συνέρρεαν έξω από την Αρχιεπισκοπή ή στην πλατεία της ΠΑΣΥΔΥ απαιτώντας από το Μακάριο να τολμήσει... Ο φανταστικός ομφάλιος λώρος με την Αθήνα είχε καταντήσει καρκίνωμα, έρχονταν φήμες για νέα σχέδια για διπλή Ένωση, και οι σύνδεσμοι αγωνιστών γιόρταζαν τους εθνοσωτήρες της 21 Απριλίου τους οποίους καλούσαν να απλώσουν τα φτερά του πουλιού τους στην Κύπρο. Ο Μακάριος δίσταζε... ο βυζαντινισμός ενός αρχιεπισκόπου που έλπιζε να κερδίσει ολοκληρωτικά το παιχνίδι με τους Τουρκοκύπριους και οι

αναστολές του μικρού Μιχαλάκη από την Παναγιά να έρθει σε πλήρη ρήξη με τις εικόνες των παιδικών του χρόνων. Επέμενε, στα μπαλκόνια, να μιλά λες και ενδιέφερε κανένα πλέον η Ένωση... Ίσως γιατί η ιδεολογία της Ένωσης ήταν η νομιμοποιητική ιδεολογία του κράτους το οποίο επάνδρωναν οι μηχανισμοί που έφτιαξαν οι καπετάνιοι της ΕΟΚΑ από το '60... Στο δρόμο τα συνθήματα πλήθαιναν... Η Κύπρος για τους Κύπριους... Έξω η Χούντα...

Στις αρχές του 74 πέθανε ο Γρίβας... Τον έκλαψαν απαρηγόρητα εκείνοι που είχαν μείνει ακόμα στα οιδιοπόδεια του ιθαγενή που αναζητούσε μητέρα-αφέντη. Η αντιπαράθεση συνεχίστηκε... από τη μια η ΕΟΚΑ Β της Ελλάδας, του Ελληνοχριστιανισμού, της χούντας... Στις 19 Ιουνίου το κλίμα ανάμεσα στον κόσμο είχε φτάσει σε οριακό σημείο... συγκροτήθηκε παγκύπριο συλλαλητήριο με στόχο να πάει στο προεδρικό και να απαιτήσει από το Μακάριο να ολοκληρώσει την Επανάσταση που εξάγγειλε το '68. Να στείλει στην Ελλάδα τους Χουντικούς αξιωματικούς... Μύριζε εξέγερση η ατμόσφαιρα. Ο Μακάριος άφησε το προεδρικό και "πήγε να τους βρει". Διαβεβαίωσε τον κόσμο ότι το "τείχος του λαού" θα σταματούσε το φασισμό και πήγε, μετά, στο γραφείο του και έγραψε στον Γκιζίκη την επιστολή για ανάκληση των Ελλήνων αξιωματικών από την Κύπρο. Είχαμε μπει πια σε τροχιά πολέμου, αντεπανάστασης, επανάστασης... Ο Πλουτής ο Σέρβας, ο οποίος (σαν προλετάριος διανοούμενος) δεν συμπάθησε ποτέ το Μακάριο, έγραφε για το συγκρότημα της λαϊκής οργής στις 19 Ιουνίου 1974:

"Ορατό και βροντερό ήταν το τείχος του λαού. Όμως άορατη και νυσταλέα η βούληση του Ηγέτη, όσο ωραία και διεγεργετικά κι αν ήταν αυτά που έλεγε. Ουσιαστικά ο Ηγέτης ήταν ο αναποφάσιτος. Εξακολουθούσε να μην πιστεύει σ' αυτά που πίστευε ο λαός..."

Ο Μακάριος δεν ήταν πια ηγέτης. Ήταν το σύμβολο ενός κινήματος αλλά ο ίδιος έστω και αν ήταν ποιητής αδυνατούσε ακόμα να αρθρώσει τους στίχους της αλήθειας... Ένα μήνα αργότερα στις 19 Ιουλίου στο συμβούλιο Ασφαλείας, του ΟΗΕ, θα έλεγε τα πράγματα με το όνομα τους (για την Ελληνική εισβολή, για την Ανεξαρτησία) αλλά είχε αργήσει...

Εμείς οι μισοί ξέραμε ότι οι καλαμαράδες επερίπαιζαν μας. Τα είδαμε στην ποδοσφαιρική "ένωση". Όταν η ομόνοια νικούσε τον Παναθηναϊκό 2-0 μέσα στην Αθήνα και έχασε τα τελευταία 10 λεπτά με 4-2 με 2 πέναλτυ... Τα σημάδια των καιρών έρχονταν από παντού...

Όμως είχε ωριμάσει ήδη το πρώτο κομμάτι της γενιάς της Ανεξαρτησίας. Στις ένοπλες ομάδες της ΕΔΕΚ αλλά και στη νεολαία του κόμματος, άρχισε να εμφανίζεται μια νέα γενιά εκτός από τους παραδοσιακούς οπαδούς - μέλη των ομάδων του Λυσσαρίδη. Η ΕΔΕΚ τότε ήταν η δυναμική μορφή της Αντίστασης στο φασισμό. Μια νέα γενιά με απόηχους από το παγκόσμιο και το ευρωπαϊκό '68 άρχισε να αναζητά το νέο (και να το δημιουργεί) σ' αυτή την γωνιά της Ανατολικής Μεσογείου.

ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 74

"θα βγω στους δρόμους, στις πλατείες με ντουφέκια, φωνές"

Το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου ήταν μια αντεπανάσταση που προκάλεσε μια αυτοχθόνια Επανάσταση. Μόλις ακούστηκαν τα νέα για την κίνηση του στρατού η αντίδραση, αρχικά μωδιασμένη, απέκτησε μετά Επαναστατική δυναμική. Η φυγάδευση του Μακαρίου από το πολιορκούμενο προεδρικό και η άνεση με την οποία κυκλοφορούσε μέχρι να φτάσει στην Πάφο ήταν χαρακτηριστική. Το πραξικόπημα ήταν μια εισβολή της Χούντας - Ελληνικού κράτους την οποία υποστήριξε η ΕΟΚΑ Β. Σήμερα το διακηρύσσει και η ίδια η ακροδεξιά για να αποφύγει τις δικές της ευθύνες. Οι Κύπριοι φασίστες παρασύρθηκαν, λέει... σώπα.

Οι Κυπράιοι αλληλοφυγαδεύονταν. Ήδη όμως στη Λευκωσία, στην Αρχιεπισκοπή στις φτωχογειτονιές του Καϊμακλιού άρχισε η ένοπλη αντίσταση. Στα βουνά του Τροόδους συγκροτούνταν ένοπλες

ομάδες. Στη Λεμεσό είχε ήδη καταληφθεί η στρατιωτική διοίκηση και μια αυθόρμητη διαδήλωση ζητούσε από τη μητρόπολη και την Αστυνομία όπλα... Στην Πάφο, όταν έφτασε ο Μακάριος και βγήκε στο μπαλκόνι να χαιρετήσει το πλήθος της πόλης που είχε ήδη απελευθερωθεί με την επίθεση του κόσμου στα στρατόπεδα, αντιμέτωπος ένα πρωτόγνωρο θέαμα:

“Υπήρχαν εκατοντάδες, ίσως χίλιοι ένοπλοι, οι οποίοι μόλις είδαν το Μακάριο σήκωσαν τα όπλα στον αέρα σε ένα αγωνιστικό χαιρετισμό...ήταν συγκλονιστικό θέαμα... Υπήρχε μια ατμόσφαιρα εξέγερσης” είπε μετά από χρόνια ο κ.Ομήρου (εκφωνητής τότε στον ελεύθερο σταθμό της Πάφου) καθώς περιέγραφε την ατμόσφαιρα στην Ελεύθερη Πάφο τον Ιούλη του 74. Έγιναν μάχες στη Λεμεσό και τη Λάρνακα. Τελικά ο Μακάριος, για να αποφύγει τον “εμφύλιο” έφυγε. Οι ένοπλοι κρύφτηκαν. Άλλοι εκτελέστηκαν. 5 μέρες μετά, το Τούρκικο κράτος έδωσε τη δικιά του παρουσία. Νέα παρέμβαση - εισβολή. Όλα έμοιαζαν με ένα καλοστημένο παιχνίδι. Οι δικοί μας οι φασίστες, μετά οι δικοί τους. Η Αθήνα η Άγκυρα και η σκιά των σχεδίων του NATO (από το '65) για διχοτόμηση - διπλή ένωση / προσάρτηση. Ο κόσμος τελικά δεν υποτάχτηκε. Μετά τον πόλεμο ξαναβγήκε στους δρόμους. Και όχι μόνο στην Κύπρο. Ο Ελληνικός λαός ανέτρεψε τη Χούντα με μια πολιτική απεργία ενάντια στην επιστράτευση. Αυτή τη φορά πολύ λίγοι περίμεναν την Ελληνική αεροπορία. Όταν μάλιστα μερικοί Έλληνες στρατιώτες κατάφεραν να έρθουν με ένα αεροπλάνο, το αεροπλάνο καταρρίφθηκε από τους Ελληνοκυπρίους... που δεν ήξεραν. Ο Ελληνικός λαός έκανε επιτέλους τη δικιά του δημοκρατική Επανάσταση. Στην Κύπρο το πραξικόπημα συνεχίστηκε για μερικούς μήνες... Τον Αύγουστο δολοφονήθηκε από τους φασίστες ,με αστυνομικά όπλα, ο Λώρος Λοΐζου - το σύμβολο της νέας γενιάς που ωρίμαζε μέσα στην ΕΔΕΚ... Ένας ποιητής στον οποίο άρεσαν τα Μίκυ Μάους...

Ο Μακάριος γύρισε το Δεκέμβρη σε μια θριαμβευτική ατμόσφαιρα. Τα επόμενα 5-6 χρόνια ήταν η ολοκλήρωση μιας διαδικασίας που υπογράφηκε το '60, διακηρύχτηκε το '68 αλλά έγινε δημόσιο βίωμα τότε... με πρωτοπορία της νεολαίας της ΕΔΕΚ και την ευρύτερη Αριστερά. Λίγα πράγματα άλλαξαν στο κράτος αυτό καθ' αυτό - εκτός ίσως από την άνοδο των Μακαριακών δεξιών στη θέση των γριβικών.

Η Ανεξαρτησία όμως και η αξιοπρέπεια που συνεπάγεται έγιναν βιώματα. Παρά τις απειλές των υπολειμμάτων της ΕΟΚΑ Β που εξακολουθούσαν να έχουν τα κρυμμένα καλασνίκωφ, οι μπουάτ και τα στέκια της εποχής έπαιζαν με σχεδόν μανιοκαταθλιπτική τάση Θεοδωράκη, και πολιτικά τραγούδια. Το outfit της νέας γενιάς των επαναστατών: Γένια, στρατιωτικό πουκάμισο, παλαιστινιακό σσιάλι. Διάβαζαν Ραϊχ και Τρότσκι (παρά Μάο όπως στην Ελλάδα) και γέμιζαν οι τόποι με κούζες και πιθάρκα σε μια αναζήτηση μιας κυπριακότητας που είχε καταπιεστεί για δεκαετίες. Οι μουσικοί ανακάλυψαν την Κυπριακή δημοτική και μεσαιωνική μουσική. Ακόμα και οι Τουρκοκύπριοι ξαναμπήκαν ορμητικά στο προσκήνιο της Ιστορίας μας μετά τη συντριβή της Ελληνοκυπριακής υπεροψίας το 74. Η μαζική Αριστερά του ΑΚΕΛ είχε άλλωστε πολλά να πει - στα συλλαλητήρια κυριαρχούσε το σύνθημα “Η Κύπρος ανήκει στο λαό της” “Οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι εχθροί μας, οι Τουρκοκύπριοι είναι αδελφοί μας”.

Ήρθε στην Κύπρο ο Τούρκος σκηνοθέτης Γίλμαζ Γκιουνεΐ να συμπαρασταθεί στον “Κυπριακό λαό”. Ο κ. Χαραλαμπίδης πόζαρε τότε ένοπλος στις αφίσες της ΕΔΕΚ και τραγούδησε το “τέσσερα τζιαι τέσσερα” σαν εθνικό ύμνο. Ο Κώστας Γραικός έγραφε τότε την “Κυπριακή ιστορία” που θα αποτελούσε το underground best seller στα τέλη του 20ού αιώνα στην Κύπρο και την πιο σημαντική επανερμηνεία της Κυπριακής Ιστορικής εμπειρίας, αυτόν τον αιώνα. Ήταν μια πολιτιστική Επανάσταση. Μια Επανάσταση μέσα στον πόνο της τραγωδίας και το θυμό μιας αξιοπρέπειας που δεν τη σεβάστηκε κανένας. Εμείς μεγαλώναμε... βγαίναμε διαδηλώσεις ενάντια στους Αγγλους και κάποτε περνούσαμε και βρίζαμε από την Ελληνική πρεσβεία. Και διαδηλώσεις υπέρ του Σοφιανού που ήταν τότε υπουργός Παιδείας και ήθελε να αναμορφώσει το εκπαιδευτικό σύστημα...

Η εξουσία είχε αλλάξει πολύ λιγότερο. Όμως οι συνεργάτες του Μακαρίου επεκράτησαν πλήρως.

Ακόμα και η ακροδεξιά είχε ενταχτεί στο κόμμα του Κληρίδη, του Mr. Marmelade, του ανθέλληνα, του άθεου που δεν παντρεύτηκε Ελληνίδα... σύμφωνα με την προ του 74 εθνοκοφροσύνη. Μετά το θάνατο του Μακαρίου το 77, ο διάδοχος, ο κ. Κυπριανού “βοηθήθηκε” από μια μυστήρια απαγωγή του γιου του για να εκλεγεί άνετα Πρόεδρος. Ο Λυσσαρίδης και η ηγετική κάστα της ΕΔΕΚ άρχισαν να αποβάλλουν τους αριστεριστές της σοσιαλιστικής νεολαίας. Η νεολαία της δεκαετίας του 70 πραγματοποίησε τις διακηρύξεις και μετά αποκλείστηκε.

Η ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 80

Εισαγωγή στην κοινωνία του θεάματος:

“βγήκε λοιπόν σεργιάνι το χαφιεδότσουρμιο

αυτοί που αποτελούνε τον εθνικό κορμό”

Η εξουσία αποκατέστησε την κυριαρχία της τη δεκαετία του '80. Αλλά μπήκαμε και σε μια νέα εποχή - αυτή του θεάματος, της αντεστραμμένης εικόνας. Από τη μια ήταν η οικονομική ανάπτυξη χωρίς το φόβο των καλασνίκωφ. Από τη άλλη ήταν η επιστροφή του Ελληνικού κράτους στον νεαποικιακό του ρόλο. Η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία λειτούργησε σαν “ύστατη ελπίδα” για τις φαντασιώσεις όσων είχαν μείνει ακόμα με τα συμπλέγματα του ιθαγενή. Το ΠΑΣΟΚ “αντιπροσώπευε την Ελληνική Αριστερά” που συμπαραστάθηκε στους Κυπραίους στις δύσκολες εποχές της απειλής της διπλής ένωσης τη δεκαετία του '60 - ο Α. Παπανδρέου είχε τότε υποστηρίξει το Μακάριο ενάντια στους “Αγγλοαμερικάνους”. Οι Κυπραίοι ανακάλυψαν πιο γρήγορα απ' τους Έλληνες ότι οι κυβερνήσεις και οι ιδεολογίες της αλλάζουν αλλά το κράτος μένει. Το ΠΑΣΟΚ επέμενε στη θεωρία του “Εθνικού Κέντρου”.

Ο “χώρος” της νέας αριστεράς, μπήκε σε κρίση. Πολλοί απ' τους επαναστάτες της δεκαετίας του 70 έφυγαν (για σπουδές ή περιοδείες στον κόσμο που ήταν αλλού) αποβλήθηκαν, περιθωριοποιήθηκαν, πήγαν σπίτι τους... και άλλοι συνέχισαν στα υπόγεια... τα συμβολικά ή τα πραγματικά. Υπήρχε και ένα ιδεολογικό αδιέξοδο και η διαμόρφωση μιας νέας πραγματικότητας.

Ο “αντιμπεριαλιστικός αγώνας” έφτασε και εδώ μπροστά στην αδυσώπητη πραγματικότητα της μοναξιάς. Οι διαδηλώσεις άρχισαν να αραιώνουν... Τα αδιέξοδα της καθημερινότητας άρχισαν να κτυπούν την πόρτα της κυπριακής νέας Αριστεράς που δεν ήξερε τι να απαντήσει... Όπως και αλλού άλλωστε... Υπήρχε όμως και μια δομική αλλαγή. Ο στρατιωτικός διαχωρισμός των 2 κοινοτήτων που επεβλήθη το 74 οδήγησε σε μια παράλληλη αυτόνομη εξέλιξη των Ε/Κ και Τ/Κ. Μετά το '74 η Τουρκοκυπριακή κοινότητα βρέθηκε μπροστά στην πραγματικότητα του εθνικού οράματος που έγινε εφιάλτης. Οι Τουρκοκύπριοι μπορούσαν να κοιμούνται ήσυχοι χωρίς το βόφο του σχεδίου “Ακρίτας” - μιας ξαφνικής επίθεσης των Ελληνοκυπρίων και μιας μαζικής σφαγής. Και βρέθηκαν τώρα μπροστά από το “σωτήρα” - την Τουρκία. Η ίδια η αποκατάσταση της κοινότητας σε συνθήκες ασφάλειας άρχισε να διαβρώνει την ένοπλη ηγεμονία των εθνικιστών. Οι Τουρκοκύπριοι διανοούμενοι άρχισαν να ασφυκτιούν και να τονίζουν την κυπριακή διάσταση της ταυτότητας τους. Στις εκλογές του '81 η αντιπολίτευση κέρδισε τη ψηφοφορία και μόνο μετά από παρέμβαση της Τουρκίας κατάφεραν να παραμείνουν οι εθνικιστές στην εξουσία. Ήδη όμως είχε διαμορφωθεί μέσα από την υπόσχεση ελευθερίας του αγώνα των εθνικιστών και τη διαπίστωση ότι αυτή η ελευθερία, η ανεξαρτησία, κινδύνευε ακριβώς απ' αυτούς που είχαν αρθρώσει την υπόσχεση, **μια νέα Τουρκοκυπριακή γενιά της Ανεξαρτησίας.**

Η Ελληνοκυπριακή γενιά του '60, η Τουρκοκυπριακή του '74. Και οι δύο παιδιά μιας υπόσχεσης ελευθερίας και μιας εμπειρίας κυπριακής Ανεξαρτησίας.

Στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα το τέλος της πολιτικής των καπετανάτων και των καλασνίκωφ, ο πόλεμος στο Λίβανο, οι ξένες επενδύσεις και η έμμεση συμμετοχή (κοινοβουλευτική στήριξη βασικά) της Αριστεράς στην κεντροαριστερή κυβέρνηση Κυπριανού (μέχρι το '85) οδήγησαν σε μια αλματώδη οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία ενός υποτυπώδους κράτους πρόνοιας. Πολλοί αφομοιώθηκαν στο κράτος, στην κοινωνία των νεόπλουτων. Ίσως να ήταν και δίκαιο. Να δικαιούνταν τα παιδιά της στέρησης και των συσσιτίων του ΟΗΕ τα πλούτη που τους υποσχέθηκε η τηλεοπτική εικόνα. Αργά αλλά σταθερά η Ελληνοκυπριακή κοινότητα πέρασε απ'την στρατευμένη οικονομία, στην οικονομία της κατανάλωσης και μετά στην κοινωνία του θεάματος.

Η ιστορία είχε σταλώσει. Σε σχέση με την περίοδο πριν το 74 η μετέπειτα περίοδος έλαμπε με την απουσία ιστορικών γεγονότων... Λεπτομέρειες της Ιστορίας. Οι Τουρκοκύπριοι εθνικιστές ανακήρυξαν κράτος ακούεις τζιαϊεσού, στην Βόρεια Κύπρο υπό τη σκιά του Τούρκικου στρατού κατοχής. Το '85 οι συνομιλίες πλησίασαν σε λύση ώσπου ξεπετάχτηκε ο Ανδρέας των Αθηνών ή είδε κάποιο φάντασμα ο Κυπριανού και δεν υπόγραψε. Το Κυπριακό και η Τουρκία ήταν για το ΠΑΣΟΚ το απαραίτητο αντιστάθμισμα για τα Βαλκανικά του ανοίγματα. Ο εχθρός βρισκόταν στην Ανατολή όχι στο Βορρά. Αριστερός εθνικισμός. Το ΠΑΣΟΚ σαν διαχειριστής του Αθηναϊκού κράτους επέστρεψε στην νεοαποικιακή πολιτική απέναντι στην Κύπρο. Με αριστερό προφίλ. Ρεμπέτικο και ΕΑΜικό Kitsch. "Η Ελλάδα που αντιστέκεται... και που δεν ξέρει που πατά και που πηγαίνει". Ο Σαβόπουλος εθνόκαφρος. Οι Κυπραίοι εθνικόφρονες να ψαχνουν να βρουν σχέση ανάμεσα στον Άρη Βελουχιώτη και το Γρίβα, τον ΕΛΑΣ και την ΕΟΚΑ. Χαμολαιοντισμοί. Και εσύ που έκανες μαθητικές γιορτές για το ΕΑΜ τότε που οι εθνικά ορθοί καθηγητές μιλούσαν για Εαμβούλγαρους να σκέφτεσαι ότι είναι κρίμα που δεν άφησαν το Βελουχιώτη να μπει στην Αθήνα το 1944 και να κάνει το Γρίβα μια μάτσα ρεπανόφυλα... να ησυχάσουν κι αυτοί και εμείς.

Οι αντεσταμμένες εικόνες δεν ήταν βέβαια τυχαίες. Μπαίναμε σε μια νέα ιστορική στιγμή: **Η κοινωνία του θεάματος, η ψευτοαντίθεση, η αντεστραμμένη εικόνα...** Ξαφνικά ήταν μπροστά μας. Η Ελληνική πρεσβεία (στην οποία υπηρέτησαν τότε οι κύριοι Δούντας και Στοχορόπουλος - ο δε τελευταίος υποστηρίζει τελευταία ανοικτά τη διπλή ένωση / αποδοχή της διχοτόμησης) άρχισε να αναζητά τέως επαναστάτες για να τους συνταξιοδοτήσει στον εθνικό αγώνα της Αθήνας να ξαναεπιβάλει την κυριαρχία, την νεοαποικιακή επιρροή της στην Κύπρο. Ο Κυπριανού αποδείχτηκε όντως μικρό παιδί του Μακαρίου. Τότε το '72, υπό τη σκιά του Μακαρίου, τόλμησε να αντισταθεί στη χούντα, την τότε Ελληνική κυβέρνηση.

Τη δεκαετία του 80, μόνος του, πρόεδρος, δεν άντεξε, γονάτισε. Γαντζώθηκε στην Αθήνα. Η ΕΔΕΚ, το κόμμα της αντίστασης, μετατράπηκε σε παράρτημα του ΠΑΣΟΚ. Μια ηγεσία άσχετη με τον κόσμο που εκπροσωπούσε. Παρέμεινε σταλωμένη στο 9-10% του 74 - οι ψηφοφόροι του 74 που στην αδιαφορία της εποχής συνέχιζαν να ψηφίζουν ένα κόμμα που γινόταν το αντίθετο του εαυτού του.

Η ακροδεξιά παρέμεινε στο κόμμα του Κληρίδη που υποστήριζε τον ιστορικό συμβιβασμό. Το ΑΚΕΛ έκανε την ιστορική μεταλλαγή από τον μακροχρόνιο, αντιμπεριαλιστικό κλπ αγώνα στην ομοσπονδία και την άμεση λύση το '85. Σαν εργατικό κόμμα είχε τις δικές του αντιεθνιστικές παραδόσεις... και άντεξε τον πειρασμό.

Οι αντιστάσεις διαχύθηκαν στην κοινωνία. Ήδη στη Λεμεσό ο "χώρος" είχε κάνει μια ριζική μεταλλαγή από τον αριστερισμό σε μια διάχυτη αντιεξουσιαστική - εναλλακτική νοοτροπία, από τις αρχές της δεκαετίας του '80 σε μια βραχύβια αλλά καθοριστική σειρά μαζώξεων σε μια γκαλερί που ονομάστηκε **κκιλίμι...** και άρχισαν ήδη οι πρώτες κινήσεις για αντίσταση στην οικοπεδοποίηση των παραλιών της πόλης... Σ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 η Λεμεσός θα λειτουργούσε σαν ο

χώρος της εναλλακτικής σκηνής... πορείες με μοτόρες... ροκ συγκροτήματα ή απόπειρες... αντιεθνιστικές πρωτοβουλίες... [πρωτοβουλίες ενάντια στον κοινωνικό ρατσισμό](#)... οικολογία, πράσινες ηχώ και μπιράκια...

Στη Λευκωσία αντίθετα η εθνική μουντάδα μιας μοιρασμένης πόλης πήρε νέες διαστάσεις με την άνοδο του θεάματος. Μια παρεξηγημένη ερμηνεία της Κυπριακής εμπειρίας από τον Έλληνα ιστορικό Νίκο Ψυρούκη και η αναζήτηση του εύκολου νέου, όπως του εύκολου κέρδους, οδήγησε στην εμφάνιση ενός "χώρου" ενωτικίζοντος Αριστερισμού... Αιγαίο, Αυτοδιάθεση, Ένωση... Ανάμεικτος κόσμος... Γέφυρα προσαρμογής για ανθρώπους που γύρισαν στην Κύπρο απ' την Αθήνα και αδυνατούσαν να δουν τη σημειολογία μιας άλλης χώρας... επιμένοντας ότι αφού η Κύπρος δεν ήταν όπως η Αθήνα, ήταν επαρχία και αφού δεν έμοιαζε με Ελληνική Επαρχία τότε ήταν αλλοτροιωμένη...

Άλλοι αναζητούσαν βάλσαμο στην πληγή του 74. Άλλοι έλπιζαν ότι υπήρχε πραγματικά ένας άλλος Ελληνικός πολιτισμός. Υπήρχε αρχικά κάτι ανθρώπινο ανάμεικτο με τη λαφαζανιά στην ακραία κυπριακή της εκδοχή. Οι θαμώνες βέβαια επέμεναν Ελληνικά. Και όσο η Κυπριακή πραγματικότητα επέμενε να αλλάζει στο δικό της ρυθμό, στο δικό της Ιστορικό χρόνο που δεν θύμιζε Αθήνα (η Κύπρος ποτέ δε θύμιζε Αθήνα) η αδυναμία κατανόησης μετατράπηκε σε υστερία. Μίσος. **Αντεστραμμένη εικόνα.** Ένας κόσμος που έκανε διακοπές στα εξάρχεια και στην Κύπρο ήταν συνειδητά η ασυνειδητά όργανο του Ελληνικού κράτους. Άλλοι θυμήθηκαν τα εοκαβητικά τους χρόνια και άρχισαν να μοιράζουν απειλές. Η "επίκαιρη" (εφημερίδα ανώνυμου χρηματοδότη) που εισήγαγε το δημοσιογραφικό χαφιεδισμό. Και ο αγαπητός Λάζαρος αδυνατούσε και αδυνατεί βεβαίως να αντιληφθεί το μέγεθος της αντίφασης ή της υποκρισίας να αγωνίζεται από τη μια ενάντια στη βία της αστυνομίας ενάντια στους Ελληνοκύπριους και μετά να ενθαρρύνει τη βία ενάντια στους Τουρκοκύπριους και τους μη εθνικά σκεπτόμενους. Ο φιλότατος Β.Ν. Πτωχόπουλος να υμνεί την εκκλησία (την μαγκιά της φυλής) να γράφει "καλός Τούρκος, νεκρός Τούρκος" σε ακροδεξιές φυλλάδες και να επιμένει να το παίζει Αθηναίος αριστεριστής. Καλά εδώ είναι οι Ζουλού; Τόσο ιθαγενείς είναι οι θαμώνες;

Μπορεί κάποιοι να τα χρηματοδοτούσαν όλα αυτά, όπως φημολογείται. Οι περισσότεροι όμως μάλλον δεν ήξεραν. Στη θετική του πλευρά ο "χώρος" των "Ενωτικών Αθηνάιζοντων" της Λευκωσίας ήταν τουριστικό attraction - μια νότα Αθήνας στη θλίψη της Λευκωσίας. Ήρθαν μερικά καλά συγκροτήματα στο Αιγαίο. Νέες λέξεις, νέο στυλ. Μια νέα προσπάθεια των Ελλήνων της Κύπρου να δημιουργήσουν αντί να νανμισούν αυτή τη χώρα; Μπα... Το μίσος για κάθετη κυπριακό παρέμεινε αμείωτο - για την ιστορία, την γλώσσα, τους αυτόχθονες. Ίσως κάτι να βγει στο μέλλον... Την δεκαετία του '80 ωστόσο αυτός ο χώρος ήταν η τέλεια αντεστραμμένη εικόνα του κυπριακού θεάματος. Ένας χώρος που συχνάζε η Εξουσία και το έπαιζε φολκλορικά "εναλλακτικός". Οι μόνοι που πείστηκαν ήταν οι ίδιοι οι λειτουργοί του θεάματος - οι δημοσιογράφοι της Λευκωσίας που είχαν σαν επάγγελμα την αναπαραγωγή της αντεστραμμένης εικόνας. Σαν τέλειοι γιάπηδες γαντζώθηκαν από τα θετικά των εισαγωγών από την Αθήνα για να κρύψουν το γεγονός ότι στην Κύπρο εκπροσωπούσαν ότι πιο συντηρητικό, δουλοπρεπές και ρατσιστικό...

Οι δομικές αλλαγές και η εκδημοκρατικοποίηση της περιόδου Βασιλείου (η ολοκλήρωση του Ιστορικού σχεδίου της εκμοντερνιστικής Κεντροαριστεράς του '40) ξύπνησε την ίδια λυσσασμένη αντίδραση όπως των εθνοφρόνων της δεκαετίας του '40. Οι εισαγόμενοι επαναστάτες εξ Αθηνών μετατράπηκαν σε θιασώτες του "Πατρίς, θρησκεία, οικογένεια". Η αντεστραμμένη εικόνα και πάλιν. Ο Λ. Μαύρος να μιλά για ανθρώπινα δικαιώματα κάνοντας εκστρατεία ενάντια στον έρωτα του Τζέγκις και της Αλεξίας. Για μερικούς υπήρξε το ίδιο σύνδρομο που κινητοποίησε τον κόσμο της ΕΟΚΑ Β στις αρχές του 70. Κοινωνιολογική και ιδεολογική ανασφάλεια. Η αίσθηση απώλειας ή μη επιτυχίας ενός status που πίστευαν ότι θα έπρεπε να έχουν σαν οπαδοί του Αθηναϊκού κράτους. Όπως πολύ γλαφυρά το έθεσε ο Σάββας Παύλου το 1992 στη συζήτηση στην Πράσινη Ηχώ για το κλείσιμο της εκπομπής "Χωρίς Πλαίσια".

“Να μην κλείσει το Χωρίς Πλαίσια. Να έρθετε μαζί μου να απαιτήσουμε να το κάνω ΕΓΩ το πρόγραμμα”. Η δίψα για εξουσία μιας φαιδρής συνομοταξίας που αυτοβαπτίστηκαν ελληνοκεντρικοί, της ενότητας του Ελληνικού κράτους, του Ματαφιά και των ΜΑΤ όταν στην Αθήνα οι μπάτσοι δολοφονούσαν τον Καλτεζά. Αλλά αυτοί πήγαιναν για τουρισμό στα εξάρχεια. Είναι να απορείς όντως για το τι νοιώθει ο Β. Ν. Πτωχόπουλος με αυτόν τον περίγυρο. Μπορεί και να τον παρεξηγήσαμε... Στο μαγαζί του στήθηκε η πρώτη μεγάλη soap opera του κυπριακού θεάματος. Η μεταλλαγή της παραδοσιακής σε μεταμοντέρνα εθνικοφροσύνη. Στη λογική της αμπελοφιλοσοφίας του νεοφασισμού. Αυτοί που είχαν ήθος κρατήθηκαν μακριά. Ο Θέμος Δημητρίου συνέχισε να αγωνίζεται, με τους άλλους, στην **Αριστερή πτέρυγα** και να οραματίζεται την Ένωση της Αριστεράς και την ομοσπονδία των λαών της Ανατολικής Μεσογείου. Ο Κωστής ο Αχνιώτης στάθηκε ηρωικά στην παλιά Λευκωσία εκδίδοντας το περιοδικό **εντός των τειχών** που συγκέντρωσε και έκφρασε για ένα διάστημα το πνεύμα της πολιτιστικής επανάστασης του 70 και την γενιά της αντίστασης. Ένα έντυπο σαν μια ιστορική καμπή. Το τελευταίο εκδοτικό ανάγγειλε το μέλλον. Οι αριστεροί του ΑΚΕΛ κατέλαβαν την ΕΔΟΝ και μέσα από την εφημερίδα τους, **τη Νεολαία**, άνοιξαν συζητήσεις πρωτάκουστες για την κυπριακή Αριστερά σε δημόσιο επίπεδο - για τις δολοφονίες των μασκοφόρων του Γρίβα το '58, για την Κυπριακή συνείδηση. Μια άλλη ομάδα Τροτσκιστών έφτιαξε **την Εργατική Δημοκρατία** που παρά το δογματισμό της υπήρξε μια από τις πιο συγκροτημένες (και στενοκέφαλες) Μαρξιστικές-Λενιστικές ομάδες των τελευταίων δεκαετιών. Στη Λεμεσό ο Πιερής, η Αντωνία και ο Δήμος δοκίμασαν να φτιάξουν εναλλακτικές καλλιέργειες - και τελικά έφτιαξαν και τη **Χρυσάλλιδα** που λειτούργησε σαν σημείο αναφοράς του αναρχίζοντος, εναλλακτικού χώρου της πόλης που προσπάθησε να χωνέψει τις πιο ετερογενείς επιδράσεις από την Ευρώπη και την Αμερική. Εκεί γεννήθηκε και το **Τραίνο**. Λίγα μέτρα πιο κάτω, ο **Γόρης** αναζητούσε την πόρτα για τον αρχαίο Ερωτικό πολιτισμό της Κύπρου. Και υπήρξαν και ένα σωρό άλλα μπαράκια, στέκια, ομάδες και άτομα που αναζητούσαν και αναζητούν το νήμα που συνδέει την εμπειρία της Ανεξαρτησίας με το πνεύμα της Αντίστασης του '74 της πολιτιστικής Επανάστασης της δεκαετίας του 70 και τη μεταμοντέρνα εμπειρία της παγκοσμιοποίησης που μας περιβάλλει. Μέχρι και κυπριακά underground έντυπα εμφανίστηκαν στη Νέα Υόρκη (**Κοκκινοσκουφίτσα**) και την Αθήνα (**Αρκούδα**).

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΓΚΟΝΤΟ - Οι γενιές μετά το 80

Και ύστερα είναι αυτοί που μεγάλωσαν μετά το 80. Η πρώτη γενιά υλικής αφθονίας σε μια Ανεξάρτητη χώρα. Που δεν έμαθε για την Ιστορία των αγώνων που δημιούργησε την έστω υποτυπώδη δημοκρατία που βίωνε. Μια γενιά που δεν έζησε μεγάλα ιστορικά γεγονότα. Που κατά καιρούς την τραβάνε στην πράσινη γραμμή για να φωνάξει στους αγνώστους, που ανακαλύπτει σιγά σιγά την επαναστατική δυναμική του συνθήματος “Η Κύπρος ανήκει στο λαό της”. Αυτοί ξέρουν ότι έχουν δικαιώματα.

Είναι όμως μια γενιά μη - πολιτική. Βιώνει τα υπαρξιακά προβλήματα που θεωρητικοποιήθηκαν τη δεκαετία του 70 από τη νέα Αριστερά και που δημιουργήθηκαν μαζί με τις μεταμοντέρνες μεταλλαγές της δεκαετίας του 80. Νέες φωνές, νέα σώματα. Λικνίζονται σε νεολαϊκιστικά στέκια. Μπερδεύουν τους μουσικούς ήχους - ανατολή και ροκ, Ελληνικά, αγγλικά, κυπριακά. Πετροβολούν την αστυνομία στα γήπεδα, στα στέκια τους. Ίσως κοινωνιολογικά να ζούμε τη μεταπολεμική γενιά των αρχών του 60 στη Δύση.

Μια γενιά που αφού χόρτασε (από φαί και παραμύθια) ανακαλύπτει ότι η ζωή είναι πολύ περισσότερα πράγματα από ένα γεμάτο στόμα και ένα τηλεοπτικό clip. Το ιστορικό replay βέβαια δεν γίνεται. Αυτή η γενιά είναι μέρος της παγκόσμιας γενιάς του 1990. Όμως κρατώντας τις αντιστοιχίες θα πρέπει να ανακαλύψει τις θεωρίες και τα οράματα των υπογείων της δεκαετίας του 80 - της νέας Αριστεράς που γεννήθηκε με την Αντίσταση του 74. Ίσως αυτή η γενιά ίσως η επόμενη γενιά... θα έρθει μια γενιά που δεν θα αγωνιστεί πια για τα φαντάσματα του παρελθόντος - αλλά **για τον εαυτό**

της, για τα συμφέροντα μιας γενιάς που εκπροσωπεί το μέλλον όχι τους γονιούς τους, τους παππούδες τους, τα κόκκαλα και τις θυσίες του τάδε η της τάδε. Μια γενιά που θα ολοκληρώσει το ιστορικό project (ναι, έτσι, αγγλικά) των γενιών της Ανεξαρτησίας.

Την “επικράτηση” των Μετα-αποικιακών ανθρώπων - των ελεύθερων ανθρώπων. Τότε ίσως να πάψουν να μας δουλεύουν, οι πολιτικάντηδες που γεννήθηκαν το 1930, να αντιληφθεί ο αρχιεπίσκοπος ότι η δουλειά του είναι στις εκκλησίες, να αντιληφθεί το κεφάλαιο ότι το παραμύθι του εθνικού προβλήματος παρατράβηξε σαν δικαιολογία, να αντιληφθούν οι ξένες πρεσβείες ότι άλλο διπλωματία και άλλο εισβολές... Και αν δεν το αντιληφθούν θα υπάρχει ένα κίνημα ζωής να τους αντιμετωπίσει. Διότι όπως και να το κάνουμε, έστω και χωρίς το Λένιν, έχουμε κόψει στάδια. Το κίνημα που είναι αναγκαίο στη σημερινή πραγματικότητα της Κύπρου είναι μια επανάσταση της καθημερινότητας. Αντιλαμβανόμενοι την Ιστορία και τη γεωγραφία στην οποία ζούμε. Είναι για αυτό που θα μπορούσε κάποιος να πει ότι η γενιά της Αντίστασης του 74 ήταν η πρώτη νεολαία της Κύπρου σε 50 χρόνια, που λειτούργησε αυτόνομα, σαν γενιά. Προσπάθησε να συγχρονισθεί με τον ιστορικό χρόνο των Ευρωπαϊκών μητροπόλεων, ζώντας τις ιστορικές αντιφάσεις της Κύπρου, ταυτιζόμενη με την Παλαιστινιακή Αντίσταση - με τη γεωγραφία που μας περιβάλλει. Ήταν ένα κίνημα ανάμεσα στο Βιετνάμ και την καταλλημένη Σορβώνη. Γέφυρα. Ένα νεολαϊστικό πολιτιστικό-δημοκρατικό κίνημα αξιοπρέπειας σε μια γέφυρα πολιτισμών. Είμαστε, όπως λένε, νευραλγικός χώρος. Στο κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου. Και σε ένα ενοποιημένο κόσμο οινευραλγικές γέφυρες πρωτοπορούν κάποτε.

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Τραίνο στην πόλη - Τεύχος 11, Δεκαετία 1990-1999, 1994, Αντιρρησίας Συνείδησης Γιάννης Πάρπας, Λεμεσός, Ιστορία του Χώρου, Κυπριακή Συνείδηση](#)

From:
<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_11:anexartisia

Last update: **2025/07/15 13:46**

